

॥२४॥२५॥२६॥२७॥२८॥२९॥३०॥ पुत्रास्तेधर्मतः स्मृता इति अपुत्रेणावश्यं पुत्रफलार्थिना तडागा आरामाश्च कर्तव्या इति दर्शितं ॥३१॥३२॥३३॥ इति अनुशासनपर्वणि नैलकंठीये भारतभाष्ये अष्ट
चाशतमोऽध्यायः ॥५८॥ ॥४१॥ ॥४२॥ दातारं कथं दानमन्वेतीति पृच्छति यानीति दातृप्रतिग्रहीत्रोः परलोके संबंधाभावादि निभावः ॥१॥२॥ अभयमिति यथा स्वयंकस्मै चिदभयं दीय

एता जात्यस्तु वृक्षाणां तेषां रोपे गुणास्त्विमे ॥ कीर्तिश्च मानुषे लोके प्रेत्य चैव फलं शुभं ॥२४॥ लभते नाम लोके च पितृभिश्च महीयते ॥ देवलोके गतस्यापि नाम त
स्य न नश्यति ॥२५॥ अतीताना गते चोभे पितृवंशं च भारत ॥ तारयेद्दृक्षरोपी च तस्माद्दृक्षांश्चरोपयेत् ॥२६॥ तस्य पुत्रा भवन्त्येते पादपानात्र संशयः ॥ परलोक
गतः स्वर्गलोकांश्चाप्नोति सोऽव्ययान् ॥२७॥ पुष्पैः स्फुरगणान् दृक्षाः फलैश्चापि तथा पितृन् ॥ छायाया चातिथिं तात पूजयेति महीरुहः ॥ किन्नरो रगरक्षां
सि देवगंधर्वमानवाः ॥ तथा ऋषिगणाश्चैव संश्रयंति महीरुहान् ॥२९॥ पुष्पिताः फलवंतश्च तर्पयंती ह मानवान् ॥ दृक्षदं पुत्रवद्दृक्षास्तारयंति परत्र
तु ॥३०॥ तस्मात्तडागे सदृक्षारोण्याः श्रेयोर्थिना सदा ॥ पुत्रवत्परिपाल्याश्च पुत्रास्ते धर्मतः स्मृताः ॥३१॥ तडागकृद्दृक्षरोपी इष्टयज्ञश्च यो द्विजः ॥ एते स्वर्गे
महीयंते ये चान्ये सत्यवादिनः ॥३२॥ तस्मात्तडागं कुर्वीत आरामांश्चैव रोपयेत् ॥ यजेच्च विविधैर्यज्ञैः सत्यं च सततं वदेत् ॥३३॥ इति श्री महाभारते
अनुशासनपर्वणि आनुशासनधर्मे आरामतडागवर्णनं नाम अष्टपंचाशत्तमोऽध्यायः ॥५८॥ युधिष्ठिर उवाच यानीमानि बहिर्वेद्यां दानानि परि
चक्षते ॥ तेभ्यो विशिष्टं किं दानं मत्तं ते कुरुपुंगव ॥१॥ कौतूहलं हि परमं तत्र मे विद्यते प्रभो ॥ दातारं दत्तमन्वेति यद्दानं तत्तच्च स्वमे ॥२॥ श्रीभग उवाच
अभयं सर्वभूतेभ्यो व्यसनेन चाप्यनुग्रहः ॥ यच्चाभिलषितं दद्यात्पुष्पिताया भिया च ते ॥३॥ दत्तं मन्येत यद्दत्त्वा तद्दानं श्रेष्ठमुच्यते ॥ दत्तं दातारमन्वेति य
द्दानं भरतर्षभ ॥४॥ हिरण्यदानं गोदानं पृथिवीदानमेव च ॥ एतानि वै पवित्राणि तारयंति पितृभूतं ॥५॥ एतानि पुरुषव्याघ्रसाधुभ्यो देहि नित्यदा ॥
दानानि हि नरं पापात्मोक्षयंति न संशयः ॥६॥ यद्यदिष्टं मंलोके यच्चास्य दयितं गृहे ॥ तत्तद्गुणवते देयं तदेवाक्षयमिच्छता ॥७॥ प्रियाणि लभते नित्यं
प्रियदः प्रियकृत्तथा ॥ प्रियो भवति भूतानां मिह चैव परत्र च ॥८॥ याचमानमभीमाना दनासक्तमकिंचनं ॥ यो नार्चति यथाशक्तिसत्तृशं सो युधिष्ठि
र ॥९॥ अमित्रमपि चेद्दीनं शरणं विणमागतं ॥ व्यसनेनो नुगृह्णाति सर्वे पुरुषसत्तमः ॥१०॥

इहाप्यनुग्रहं च करोति एवं परत्रापीत्यर्थः ॥३॥ यद्दत्त्वा दत्तं मन्येत न सिद्धं महीयं दानमिति मन्यते स आस्तिकः श्रद्धावान् दानफलं लभत इत्यर्थः ॥४॥ ५॥ ६॥ ७॥ ८॥ अभीमानात् अतिसमर्थो यमित्यभिमा
ने स्वमनस्यैव कृत्वा याचमानं ॥९॥ १०॥